

نویدر فارسی

NAVEED-E-FARSI

3rd Language Persian Book

Seventh 7 Standard

تھرڈ لانگوئج فارسی ٹکسٹ بک

برائے جماعت ہفتم

KARNATAKA TEXTBOOK SOCIETY (R.)

6th Cross, Malleshwaram.

Bengaluru - 560 003.

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA, having solemnly resolved to constitute India into a ¹**[SOVEREIGN SOCIALIST SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC]** and to secure to all its citizens :

JUSTICE, social, economic and political;

LIBERTY of thought, expression, belief, faith and worship;

EQUALITY of status and of opportunity; and to promote among them all

FRATERNITY assuring the dignity of the individual and the ²[unity and integrity of the Nation];

IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY this twenty-sixth day of November, 1949 do **HEREBY ADOPT, ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS CONSTITUTION.**

1. Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, Sec.2, for "Sovereign Democratic Republic" (w.e.f. 3.1.1977)
2. Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, Sec.2, for "Unity of the Nation" (w.e.f. 3.1.1977)

Text Book Committee

Chairperson :

- 1) **Moulana Shakir Hussain Khasimi** , M.A (Alig).
Principal Anjuman Arabic College , Indi, Vijayapura - 586101.

Members :

- 1) **Moulana Mohammed Aslam Khan**, M.A.
Asst Master Ghosia Arabic School, Akkiwat, Belagavi.
- 2) **Moulana Abdulkareem Khasimi Choudhri**, B.A, Fazil.
Nazeer-ul-Uloom Arabic School Nipani Belagavi.
- 3) **Moulana Mohammed Asad ullah Khasimi** , Fazil
Mohammedia Arabi School Jugul, Belagavi.
- 4) **Moulana Abubakar Arifi Soofi Ghar** , Moulvi, Fazil, M.A.
Principal Anjuman Arabic College, Jod Masjid Ilkal, Bagalkot,

Scrutinizer :

Janab S. Najmul Hassan Anjum Adeeb, M.A., M.Ed,
Shahwar Manzil Opp. Bazar Gate , Kolar.

Artist :

Sri Gagan Kattaya,
No.333 8th Stage, 2nd block, J.P. Nagar, Bengaluru-83.

Chief Co-ordinator :

Prof. G.S. Mudambadithaya, Co-ordinator, Curriculum revision and
text book preparation, KTBS, Bengaluru.

Chief Adviser :

Sri Nagendra Kumar, Managing Director, KTBS, Bengaluru.
Sri Panduranga, Deputy Director (in charge), KTBS, Bengaluru.

Programme Co-ordinator :

Smt. Jaya Lashmi C.D - Assistant Director, KTBS, Bengaluru.

PREFACE

The Textbook Society, Karnataka has been engaged in producing new textbooks according to the new syllabi prepared which in turn are designed based on NCF – 2005 since June 2010. Textbooks are prepared in 11 languages; seven of them serve as the media of instruction. From standard 1 to 4 there is the EVS, Maths and Languages 5th to 10th there are three core subjects namely mathematics, science and social science.

NCF – 2005 has a number of special features and they are:

- Connecting knowledge to life activities
- Learning to shift from rote methods
- Enriching the curriculum beyond textbooks
- Learning experiences for the construction of knowledge
- Making examinations flexible and integrating them with classroom experiences
- Caring concerns within the democratic policy of the country
- Make education relevant to the present and future needs.
- Softening the subject boundaries integrated knowledge and the joy of learning.
- The child is the constructor of knowledge

The new books are produced based on three fundamental approaches namely.

Constructive approach, ***Spiral*** Approach and ***Integrated*** approach. The learner is encouraged to think, engage in activities, masters skills and competencies. The materials presented in these books are integrated with values. The new books are not examination oriented in their nature. On the other hand they help the learner in the total development of his/her personality, thus help him/her become a healthy member of a healthy society and a productive citizen of this great country India.

Language textbooks are designed to help learners master communicative competencies, excellent comprehension, meaningful expression and efficient reference skills.

English is studied by most students as the second language. Teachers have to keep in mind the three fundamental approaches based on which the readers have been designed and adapt their teaching methods and help learners master language skills and competencies and help them become excellent users of English.

Schools in Karnataka offer seven languages as media of instruction and eight as first languages and ten languages are offered as third language. The objective is to help the learners to use these languages efficiently at the communicative level. It is hoped that at least a cross section of learners achieve competencies to use these languages at the creative level.

Teachers are expected to adapt their teaching methods not to make these textbooks just feed materials for examinations, but help learners master language competencies such as communication, comprehension, expression in writing and necessary reference skills.

The Textbook Society expresses grateful thanks to the chairpersons, writers, scrutinisers, artists, and printers in helping the Text Book Society in producing these textbooks.

Prof. G S Mudambadithaya

Coordinator

Curriculum Revision and Textbook Preparation
Karnataka Textbook Society®
Bengaluru - 85

Nagendra Kumar

Managing Director

Karnataka Textbook Society®
Bengaluru - 85

پیش لفظ

اخلاق و کردار کی تعمیر و تشکیل میں ادب کا مقام ہمیشہ نمایاں رہا ہے۔ جو محتاج تعارف نہیں ہے۔ ہندوستان اور ایران کے تعلقات کے نتیجے میں فارسی زبان کو فروغ حاصل ہوا۔ یہاں تک کہ وہ صرف عوام کی زبان نہ رہی بلکہ حکومت کی زبان بھی بن گئی، خاص کر مغلیہ، عادل شاہی اور نظام شاہی سلطنت کی سرکاری زبان فارسی ہی رہی یہ سلسلہ انگریزی حکومت کے ابتدائی دور تک رہا۔ ریاست کرناٹک میں حکومت سے منظور شدہ پرائمری سکندری اور کالجوں میں فارسی کی تعلیم بدستور جاری ہے۔ اب NCF 2005 کے جدید تعلیمی پالیسی کے تحت تیسری زبان کی حیثیت سے مختلف درجات کے لئے نصابی کتابیں تیار کروائی جا رہی ہیں۔ زیر نظر کتاب نوید فارسی برائے درجہ ہفتم گونا گوں خوبیوں کے ساتھ ترتیب دی گئی ہے جو دلچسپ بھی ہے اور نصیحت آموز بھی۔

ہم امید کرتے ہیں کہ کتاب طلباء میں مقبول و پسندیدہ ہوگی۔ اس کتاب کی تیاری میں محکمہ نصابی کتب کے تمام افسراں اور عملہ کے تعاون کا مرتبین تہہ دل سے شکریہ ادا کرتے ہیں۔

فقط
چیرمین وارا کین

مجلس نظر ثانی برائے نصابی کتاب

صدر مجلس

پروفیسر برگوراما چندرپا: مجلس نظر ثانی برائے ریاضی نصابی کتاب، کرناٹک ٹیکسٹ بک سوسائٹی (رجسٹر) بنگلور-03

مجلس نظر ثانی

صدر: جناب عبدالجبار عمری، پرنسپال، القادر عربک کالج، شاہ پیٹ، وجے پورہ-101 586

اراکین

جناب یس۔ اے رحمن، وظیفہ یاب معلم، # 1493 راجیونگر، فسٹ اسٹیج، میسور-019 570
ڈاکٹر محمد شمس الدین رشادی، حسنت ڈگری کالج، ہنورا بنڈاروڈ، بنگلور۔

جناب کے۔ یم حنیف، لکچرر، حضرت بلال عربک کالج، تالیکوٹے مدے بہال تعلق، ضلع وجے پورہ۔
جناب کے۔ یس عبدالقادر، پرنسپال، نور نبی عربک کالج، چاند پور کالونی، وجے پورہ-104 586

اعلیٰ مجلس نظر ثانی

ڈاکٹر آر۔ محمد عمری، اسوسیٹ پروفیسر، وی تچ ڈی ہوم سائنس کالج شیشادھری روڈ، بنگلور-001 560
ڈاکٹر اہی فدائی، # 1616 IV کراس شیوارامپالے آؤٹ، تچ بی آر III بلاک، کلیان نگر پوسٹ بنگلور-43

میر صلاح کار

شری یم۔ پی۔ مادھے گوڈا، مینیجنگ ڈائریکٹر، کرناٹک ٹیکسٹ بک سوسائٹی (رجسٹر) بنگلور-03
شری میتی ایشا یم۔ ڈی، ڈپٹی ڈائریکٹر، کرناٹک ٹیکسٹ بک سوسائٹی (رجسٹر) بنگلور-03

پروگرام کوآرڈینیٹر

شری موہن کمارا۔ بی

سینئر اسسٹنٹ ڈائر، کرناٹک ٹیکسٹ بک سوسائٹی (رجسٹر) بنگلور-03

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅರ್ಥಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ೨೦೧೪-೧೫ ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ೨೭ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪.೧೧.೨೦೧೪ ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಅಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಆಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ೨೪.೧೧.೨೦೧೪ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ ೧೯.೦೯.೨೦೧೫ ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಆಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ೨೦೧೬-೧೭ ರ ಬದಲು ೨೦೧೭-೧೮ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿದೋಷ, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ವಿರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ನೀಡಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಗತ್ಯವಿದ್ದುಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ (ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ, ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂದಿಧಾನದ ಅಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ೨೭ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ದುಡಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು-ಲಿಖಿ

(ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ)
ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು-ಲಿಖಿ

J9G1I7

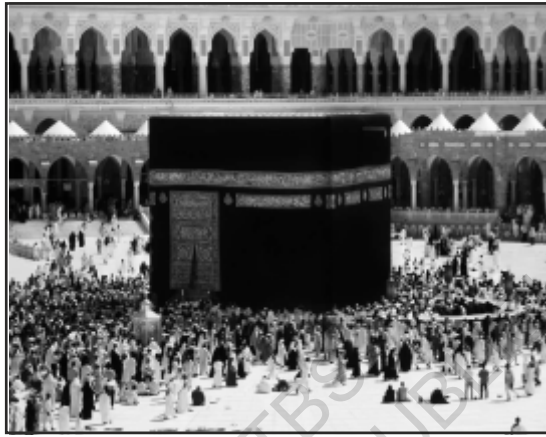
فہرست مضامین

شمار نمبر	اسباق	عنوان	مضمون	صفحہ نمبر
1	سبق اول	حمد باری تعالیٰ	نظم	1
2	سبق دوم	نعت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم	نظم	4
3	سبق سوم	اعداد و ایام	نظم	7
4	سبق چہارم	سیرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم	نثر	10
5	سبق پنجم	گفتگوی روزمرہ	نثر	13
6	سبق ششم	کوہِ ہمالہ	نثر	16
7	سبق ہفتم	کرم رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم	نثر	20
8	سبق ہشتم	زنبور و شیر	نثر	22
9	سبق نہم	قبلہ ما	نثر	25
10	سبق دہم	در فضیلت علم	نظم	28
11	سبق یازدہم	سیر و تفریح	نثر	31
12	سبق دوازدہم	عیدِ قربان	نثر	33
13	سبق سیزدہم	گرگ و اسپ	نثر	35
14	سبق چہار دہم	کار ہائے روزینہ	نثر	38
15	سبق پانزدہم	انتخاب از پند لقمان	نثر	40
		ذخیرۃ الفاظ		42

سبق: 1

حمد باری تعالیٰ

سپاس و حمد بی پایاں خدا را کہ صنعش در وجود آورد مارا
إلهما قادرا پر ور دگارا کریمما منعمما آمرز گارا
چه باشد پادشاه پادشاهان اگر رحمت کنی مشتی گذارا
خداوندا تو ایمان و مودت عطا کردی بفضل خویش مارا
به انعامت همیشه چشم داریم کہ دیگر باز نہ ستانی عطارا
ز احسان خداوندی عجب نیست اگر خط در کشتی جرم و خطارا

(شیخ سعدی)

حمد:

نظم کی وہ قسم ہے جس میں خدا کی تعریف و توصیف بیان کی جاتی ہے۔ مذکورہ حمد شیخ سعدی کی لکھی ہوئی ہے

الفاظ و معانی:

حمد	=	تعریف کرنا	کریم	=	اے کرم کرنے والے
ایمان	=	خدا کو ماننا	بے پایاں	=	بہت زیادہ
الہا	=	اے اللہ	منعما	=	اے نعمت دینے والے
مودت	=	محبت کرنا	صنعش	=	اس کی کاریگری
قادرا	=	اے قدرت والے	رحمت	=	مہربانی کرنا
عطا	=	کسی کو دینا	خطا	=	گناہ
احسان	=	نیکی کرنا			

I: درج ذیل سوالوں کے جوابات دیجئے۔

- (۱) حمد کسے کہتے ہیں؟
- (۲) کرم کرنے والا اور نعمت دینے والا کون ہے؟
- (۳) جرم و خطا کو معاف کرنے والا کون ہے؟
- (۴) حمد کس نے لکھی ہے؟

II: مندرجہ ذیل مصرعوں میں صحیح جوڑ لگائیں۔

(الف)	(ب)
(۱) الہا قادر پروردگارا	(۱) اگر رحمت کنی مشتی گذارا
(۲) چہ باشد پادشاہ پادشاہاں	(۲) کریم منعم امرزگارا
(۳) ز احسان خداوندی عجب نسیت	(۳) اگر خط در کشی جرم و خطارا

سبق: 2

P1U9F8

نعت رسول اکرم ﷺ

مرحبا سیدی مکی مدنی العربی دل و جاں باد فدایت چه عجب خوش لقی
من بیدل بہ جمال تو عجب حیرانم اللہ اللہ چه جمالت بدیں بوالعجبی
چشم رحمت بکشاوی من اندازِ نظر ای قریشی لقی ہاشمی و مُطلبی
نسبتی نیست بذات تو نبی آدم را بہتر از آدم و عالم تو چه عالی نسبی
ماہمہ تشنہ لبانیم و توئی آب حیات رحم فرما کہ ز حد می گزرد تشنہ لبی
سیدی انت حبیبی و طبیب قلبی
آمدہ سوی تو قدسی پئے درماں طلبی

(حاجی جان محمد قدسی)

نعت اور نعت گو کا تعارف

نعت وہ صنفِ سخن ہے جس میں نبی رحمت صلی اللہ علیہ وسلم کی تعریف بیان کی جاتی ہے۔
اگرچہ کہ نعت گوئی اُردو اور فارسی کے ہر اچھے اور بڑے شاعر کا محبوب موضوع رہا ہے اور بہ مشکل کوئی شاعر اُردو یا فارسی کا ایسا ملے گا جس نے اپنی زندگی میں کوئی نہ کوئی نعت بطور ہدیہ تقدیس بہ حضور سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم نہ کہی ہو لیکن قدسی کی یہ نعت اپنے دور ہی میں نہیں بلکہ آج بھی نعت گوئی کی سرتاج سمجھی جاتی ہے۔ اس کا ہر شعر شاعر کے دلی جذبات اور عقیدت کا والہانہ اظہار ہے۔

الفاظ و معانی:

خوش لقی	=	اچھے لقب والے
بوالعجبی	=	تعجب والی بات
تشنبہ لب	=	پیاسے
عالی نسب	=	بلند اور مشہور خاندان سے تعلق رکھنے والے
زحدمی گذرد	=	حد سے گذر جاتی ہے
طیب	=	حکیم
درماں	=	علاج دوا

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- ۱۔ شاعر نے نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کو کن کن القاب سے یاد کیا ہے۔
- ۲۔ ہاشمی و مطلبی سے کیا مراد ہے۔
- ۳۔ حضور اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کو عالم و آدم سے بہتر کیوں کہا ہے۔

۴۔ ماہمہ تشنہ لب نیم کہنے میں شاعر کا اشارہ کس طرف ہے۔

۵۔ شاعر نے طبیب قلبی سے کیا مراد لیا ہے۔

II: واحد بنو یسد

چشمہ ، عالمہا ، رحمہا ، جمالہا ، نسہا

III: اضداد بنو یسد

رحمت ، بہتر ، نیست ، حیات ، خوشی

IV: اس نعت کو یاد کر کے اُستاد کو سنائیں۔

☆☆☆

سبق: 3

Z2V4Y8

اعداد و ایام

اعداد

یک	دو	سه	چهار	پنج
شش	هفت	هشت	نه	ده

این یک کتاب است آل دو قلم مانند
در شب روز هشت بهر بوند خلفائے راشدین چهار اند
کلمات پنج اند شش جهات اند
هفت آسمان اند هشت طلبا و طالبات اند
نه گوسفنداں در چراگاه ده گوسفنداں در باغ می چرند
یک و یک دو باشد دو و یک سه باشند
سه و یک چهار باشد چهار و یک پنج باشند
پنج و یک شش باشد شش و یک هفت باشند
هفت و یک هشت باشد هشت و یک نه باشند
پنج و پنج ده باشند

ایام

شنبه	یکشنبه	دوشنبہ	سہ شنبہ	چار شنبہ	پنج شنبہ	جمعہ/آدینہ
------	--------	--------	---------	----------	----------	------------

آغاز ہفتہ از شنبہ می شود بعد از شنبہ یکشنبه آید
 بعد از یکشنبه دو شنبہ بود بعد از دو شنبہ سہ شنبہ آید
 در ہر ہفتہ روز چہارم چہار شنبہ بود بعد از چہار شنبہ پنج شنبہ بود
 جمعہ آخر روز ہفتہ بود

بروز شنبہ ہمدردسہ رویم یکشنبه نیز ہمدردسہ رویم
 دو شنبہ نصف روز می خوانیم و بروز چہار شنبہ نصف روز بازی می کنیم
 بروز پنج شنبہ امتحان است بروز جمعہ تعطیل است

الفاظ ومعانی:

جہت = رخ	بازی = کھیل
چرند = چرتے ہیں	تعطیل = چھٹی
گوسفنداں = بکریاں	خوانیم = ہم پڑھتے ہیں
رویم = ہم جاتے ہیں	گاواں = گائیں

تمرینات

I: پرسشهای زیر را پاسخ دهید.

- (۱) چندان آسمانند؟
- (۲) پنج و سه چندان باشد؟
- (۳) چندان کلمات اند؟
- (۴) بعد از چهارشنبه چه روز آید؟
- (۵) کدام روز تعطیل باشد؟

II: کلمهای زیر را جمع بنویسید.

خلیفه ، گوسفند ، قلم ، گاؤ ، جهت

III: این کلمهارا اضداد بنویسید

روز ، آغاز ، آید ، رویم ، نصف

IV: خانه های خالی را پر کنید.

- (۱) پنج و یک ----- باشند.
- (۲) پنج و پنج ----- باشند.
- (۳) بروزشنبه ----- رویم.
- (۴) ----- تعطیل است.
- (۵) دوشنبه نصف روز -----

V: اعداد و اسمای ایام را یاد کنید و استاد را بشنوید.

☆☆☆

سبق: 4

سیرت رسول ﷺ

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم در ۱۲؎ء بمکہ تولد شد۔ نام پدر اُو عبد اللہ و نام مادرش آمنہ بود۔ پیش از ولادتش نبی ما پدر اُو وفات یافت۔ پدر بزرگش ﷺ حضرت عبد المطلب در آغوش تربیت خود گرفت۔ پیش ازین زمان کودکی مادر اُو نیز وفات یافت۔

مطابق کہ دستور عرب بود برای رضاعت اورا حلیمہ سعدیہ بہ برد۔ بعد رضاعت اورا واپس کرد چون عمرش بہ ہشت سال رسید پدر بزرگش نیز وفات یافت۔ آنکہ عم اُو ابوطالب اورا در سایہ عاطفت خود گرفت۔ و با اُو برائے تجارت ملک شام و یمن راجی بُرد۔

چون در دیانت داری و نیک نامی شہرت یافت۔ خاتون مکہ حضرت خدیجہؓ از خود پیغام نکاح داد۔ و در عقد نکاح آورد۔ چون عمرش سی و پنج وودہ سال شد۔ اتفاقاً از کثرت باراں دیوار ہائے خانہ کعبہ شکستہ شد۔ چون ہمہ قبیلہ عرب از تعمیر خانہ کعبہ فراغت یافتند۔ نوبت نہادن حجر اسود باعث نزاع باہمی شد۔ و بریں مسئلہ ہر قبیلہ می خواست کہ ایں فضیلت اُو را رسد۔ و ہر چہ با داباد، چون محمد صلی اللہ علیہ وسلم دید کہ ایں نزاع باعث اختلاف و باعث جنگ و جدال شود۔ ترکیبے اختیار کرد۔ کہ چادرے طلب کرد و حجر اسود در میان اُو نہاد و ہر قبیلہ را درخواست کرد کہ ہر یک قبیلہ یک کنار چادر گیرد چون حجر اسود بمقام خود رسید۔ رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بدست خود حجرہ اسود را گرفتہ بجائے اُو نہاد۔ بحسن و خوبی ایں نزاع حل شد۔

چون عمر اُو پچہل سال رسید۔ خدائے برتر اُو را منصب نبوت عطا کرد۔ در آں زمان در عرب

جہالت و ہمہ کارہائے بد باوج بلند بود۔ نبی آخر الزماں آغاز نبوت کرد۔ و عوام را جانب توحید الہی صد ادا داد۔ در آغاز اہل عرب شدید مخالفت نمودند۔ ولے ایں مرضی مولیٰ بود کہ پیامِ او آہستہ آہستہ در دماغ و دلِ عوام جائے گرفتن شروع کرد۔ و مردمان با اثر حلقہ بگوش اسلام شدند و حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم سیزدہ سال در مکہ سکونت پذیر بود۔ بعد ازاں اورا اجازت ہجرت نصیب شد۔ چنانچہ ہجرت جانب مدینہ کرد۔ و آں جاہ دہ دو سال زندگی کرد۔ و بحمرسہ و ششت ہمدینہ وفات یافت۔ روضہ اود در مکن مسجد نبوی موجود است۔

محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم کہ دعوتِ دین داد۔ فرمود کہ اسلام بر پنج اصول نہاد دارد۔ ایمان آوردن بر خدا و رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم۔ نماز پنجگانہ ادا کردن۔ زکوٰۃ دادن در ماہ رمضان روزہ داشتن۔ و گراستطاعت است حج بیت اللہ کردن۔

الفاظ و معانی:

پدر بزرگ = دادا	جائے گرفتن = جگہ پکڑیں ، دلوں میں اثر کیں
کودکی = بچپن	سیزدہ سال = تیرہ سال
رضاعت = دودھ پلانا	کثرت باراں = بارش کی کثرت
سپرد = حوالے کئے	شکستہ شد = ٹوٹ گئیں
عم = چاچا	نزاع کردن = جھگڑا کرنا
اوج = بلند (چوٹی)	کارہائے بد = برے کام
روضہ = قبر شریف	مرضی مولیٰ = آقا کی مرضی
سی = تیس	

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

(۱) حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کجا تولد شد؟

(۲) مادر اُوبرائے رضاعت کس را سپرد؟

(۳) نام پدر و مادر نبی ما چیست؟

(۴) بچہ مسئلہ قبائل عرب با ہم نزاع کردند؟

(۵) رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کجا ہجرت کرد؟

II: کلمہای زیر را جمع بنویسید۔

خاتون، قبیلہ، بار، سال، پدر، مادر، دست، کار، عمر، منصب

III: ایں کلمہارا اضداد بنویسید

ولادت، اختلاف، دیانت، آغاز، بدی۔

IV: کلمہای زیر را واحد بنویسید۔

نزعہا، دستورہا، دیوارہا، خانہا، دماغاں، دلال، جنگہا، مسجدہا، چادرہا، سالہا

قواعد

(۱) اسم۔ اسم وہ ہے جو اپنے معنی میں مستقل ہو اور اسمیں کوئی زمانہ نہ پایا جائے۔

جیسے: اسپ۔ سنگ۔ وغیرہ

(۲) فعل۔ فعل وہ ہے جو اپنے معنی میں مستقل ہو اور اسمیں کوئی زمانہ بھی پایا جائے۔

جیسے: آمد۔ رفت وغیرہ

(۳) حرف۔ حرف وہ ہے جو اپنے معنی میں مستقل نہ ہو اور نہ ہی اسمیں کوئی زمانہ پایا جائے۔

جیسے: از۔ را۔ وغیرہ۔

سبق: 5

گفتگوی روزمرہ

- احمد : نامت چیست؟
محمود : نام من محمود است۔
احمد : پدرت کیست؟
محمود : پدر من خالد او معلم است۔
احمد : خانہ تو کجا است؟
محمود : خانہ من بجانب راست این مسجد است۔
احمد : چرا آمدہ؟
محمود : برائے زیارت اساتذہ آمدہ ام۔
احمد : امروز کجا رفتہ بودی؟
محمود : امروز بہ بازار برای خریدن اشیاء رفتہ بودم۔
احمد : امروز چہ نوشتی و کتاب تو کجا است؟
محمود : امروز سبق دیروز نوشتہ ام و کتاب من بر میز داشتہ ام۔

- احمد : امروز اندروں باغ رفته بودی؟
 محمود : نہ صاحب! نہ در بوستان نہ مدرسہ رفته ام۔
 احمد : ترا مدتے ندیدم، کجا رفته بودی؟
 محمود : برای شما ایں تحفہ آوردن رفته بودم۔
 احمد : ہیج خبر تازہ از وطن تو آوردی؟
 محمود : بلہ نہ مادر و پدر مع اہل خاندان ہجرو خوبی اند۔
 احمد : برادر بزرگ چہ می کند؟
 محمود : برادر بزرگ من بعد از فراغت تعلیم در کاروبار پدر ما مساعدت می کند و خوشحال است۔

الفاظ ومعانی:

چرا آمدہ	=	کس لئے آئے ہو	=	اندوخت	=	جمع کیا
نہ کرد	=	نہیں کیا	=	بازی کردن	=	کھیلنا
نوشتی	=	تو لکھا	=	آموخت	=	سیکھا
دیروز	=	گذشتہ کل	=	امروز	=	آج
داشت	=	رکھا	=	بوستان	=	باغیچہ
بردند	=	لے جاتے ہیں	=	آوردن	=	لانا
دانست	=	جانا، پہچانا	=	مساعدت	=	مدد کرنا

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- (۱) نام پدر محمود چیست؟
- (۲) خانہ اُوکجا است؟

(۳) محمود کجارتہ بود؟

(۴) برادر بزرگ اُوچمی کند؟

(۵) مارالازم است کہ زبان فارسی بیاموزیم؟

II: کلمہای زیر را جمع بنویسید۔

باغ ، کتاب ، مسجد ، پدر ، مادر

III: ایں کلمہارا اضداد بنویسید

آوردن ، رفتن ، اندرون ، دیروز ، راست

IV: خانہهای خالی را پُر بنکند۔

(۱) برائے زیارت ----- آمدہ ام۔

(۲) امروز خطائے تو -----

(۳) بروز شنبہ ----- رویم۔

(۴) مکان من بجانب راست ----- است۔

(۵) ترا مدتے ندیدم ----- بودی۔

V: ایں پندھارا یاد بنکند واستادرا بشنوید۔

(۱) مال از بہر آسائش عمر است نہ عمر از بہر جمع کردن مال۔

(۲) دو کس رنج بیہودہ وسعی بے فائدہ کردند، یکے آنکہ مال اندوخت ونہ خورد، ودیگر علم آموخت و

عمل نہ کرد، دو کس مردند وحسرت بردند آنکہ داشت ونخور دو آنکہ دانست نہ کرد۔

☆☆☆

V8X3R9

سبق: 6

کوهِ ہمالہ

طویل ترین سلسلیہ کوه کہ در شمال مشرق ہند واقع است۔ اُوراکوہ ہمالہ نام دہند۔ ایں کوه زائد از سہ ہزار کلومیٹر سلسلہ خودی دارد۔ ایں کوه مارا از حملہ و صولت دشمن محفوظ دارد۔ ایں کوه بمنزلہ پاسبان ماست۔

شاعر مشرق علامہ اقبال در زبان اُردو بایں طور توصیف کردہ است۔

وہ سنتری ہمارا وہ پاسبان ہمارا

یعنی ایں کوه حاجب و پاسبان است۔

برقمہ ایں کوه ہمہ وقت بر سراو تہ در تہ بخ بستہ دارد و در زمان تابستان ایں بخ آہستہ آہستہ گدازد و بہ سبب ایں گداختن از دود و عظیم دریا جاری می شوند۔ آنہارا گنگا و جمنا نام دہند و ہمہ سال آب رواں می شود کہ از و ہزار ہا یکرا ارضی را بر ابق آب پاشی و زراعت و برای دیگر ضروریات زندگی آب مہیا

شود۔ دردِ امنِ ایں کوہِ بی شمارِ نباتاتِ می رویند کہ آنہارِ ادرِ علاج و معالجہ استعمال شوند۔
 ایں سلسلہ ہمالہ در سہ تا چہار ولایتہائے ہند وسعت دارد۔ بریں کوہ یکے از بلند ترین قمہ کہ
 نام اُو ایورسٹ است۔ در دنیا مشہور است۔ از ہمہ جہاں کوہ پیمانان بجانب اُورخ کنند و سر کردن
 خواہند۔ زیرا کہ ایں یک عظیم مہم باشد۔ ایں مرحلہ نہایت دشوار ترین مرحلہ بود۔ تا اکنون ہزار ہا
 مردمان و کودکاں و زناں ایں مہم سر کردند و بیشتر افراد لقمہ اجل شدند و بعض را کامرانی حاصل شد
 آنہا کہ ایں مہم را از خوش قسمتی سری کنند و نام خود در گینس درج می کنند۔

الفاظ و معانی:

کوہ	= پہاڑ
صد	= سو
وصولت دشمن	= دشمن کا حملہ
پاسبان	= نگہبان
قمہ	= چوٹی
تابستان	= موسم گرما
سُخ	= برف
گداختن	= پگھلنا
سر کردن	= سر کرنا
لقمہ اجل	= موت
کامرانی	= کامیابی

تمرینات

I: پرسشهای زیر را پاسخ دهید۔

- (۱) کوه هماله کجا واقع است؟
- (۲) طول کوه هماله چه طور است؟
- (۳) نزد هندیان کوه هماله چه مقام و مرتبه دارد؟
- (۴) کدام دریا از این کوه زائند؟
- (۵) بر سر هماله چمی بنیم؟

II: پرسشهای زیر را در دو یا سه جمله پاسخ دهید۔

- (۱) بلندترین قله کوه هماله را چه نام دهند و چرا مشهور است؟
- (۲) بیش تر کوه بیما یا را چه دست آید؟
- (۳) در باب گینس چمی دانید؟

III: معنوی فرق واضح کنید

ظہر/زہر صدا/سدا عمل/امل در/دُر قطعہ/خطہ شیر/شیر

IV: جملہ زیریں را اضداد بنویسید۔

طویل، سرسبز و شاداب، زمستان، بلند، تلخ، سہل

V: الف را ب ربط بدہید۔

الف	ب
(۱) ہند	کوه
(۲) اتر پردیش	رود
(۳) ہمالہ	قمہ کوه

VI: غیر متعلق لفظ را جدا بکنید۔

- (۱) قمہ، کوہ، دامن، آسمان
(۲) ثمر، شاخ، کتاب، بار
(۳) گاؤ، گوسفند، گرگ، خرگوش
(۴) شکم، کوہ، پشت، بینی

VII: الفاظ زیر را بجملہ ہائے خود استعمال کنید۔

آب رواں، قمہ کوہ، کوہ بیانی، رود گنگا، مملکت ہند

قواعد

بناوٹ کے لحاظ سے اسم کی تین قسمیں ہیں

- (۱) مصدر (۲) مشتق (۳) جامد

مصدر : مصدر وہ اسم ہے جو خود کسی سے نہ نکلا ہو۔ مگر اس سے بہت کلمے نکلتے ہوں۔
جیسے: آمدن رفتن وغیرہ۔

سبق: 7

کرم رسول اکرم ﷺ

بارے در موسم تابستان بوقت دوپہر رسول اکرم ﷺ شمشیر خود بر شاخ درختے آویختے استراحت می کرد۔ اصحاب اُدر سایہ درخت ہائے دیگر آرام می کردند۔ ناگاہ یک دشمن از جانبے آمد و شمشیر آویختے در دست خود گرفت و اُور اُبے نیام کرد۔ بایں حرکت رسول اکرم ﷺ بیدار شد۔ دشمن رسول اکرم ﷺ را پرسید بگو کہ کدام کس از من ترار ہا کردن استطاعت دارد؟ رسول اکرم ﷺ جواب داد اللہ۔ چوں دشمن از زبان رسول شنید ناگاہ شمشیر از دست او بر زمین افتاد۔ رسول اکرم ﷺ شمشیر خود را گرفت و سوال کرد۔ جواب بدہ کہ اکنون کدام کس از من ترار ہا کند؟ آں کس لا جواب گشت و گفت کہ من امید وارم کہ شما بمن سلوک شریفاں کنید۔ رسول اکرم ﷺ اُور اُفر و گذاشت۔ آں کس بر کرم رسول اکرم ﷺ فریفتہ شد و ایمان بر رسول اکرم ﷺ آورد و گفت اکنون من جانب قبیلہ من روم و آنہارامی گویم کہ من از جانب شریف شریفان بیایم۔

الفاظ و معانی:

شمشیر	=	تلوار	آویختے	=	لٹکی ہوئی
استراحت	=	آرام کرنا	ناگاہ	=	اچانک، یکایک
نیام	=	تلوار کا غلاف	افتاد	=	گر پڑی
اکنون	=	اب	کدام	=	کون
فر و گذاشت	=	معافی دیدی			

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- (۱) رسول اکرم ﷺ کجا آرام می فرمود؟
- (۲) ناگاہ کدام آمد؟ و چه گفت؟
- (۳) جواب رسول ﷺ چه بود؟
- (۴) حال دشمن چه طور شد؟
- (۵) رسول اکرم ﷺ با دشمن چه سلوک نمود؟

II: کلمہائے زیریں را اضداد بنویسید۔

تابستان، دشمن، اکنول، رہا کردن، گرفتن، شریف

III: خلاصہ ایں درس بزبان خود بنویسید۔

IV: قصہ زن پیر کہ دشمن رسول بود، از استاد بشنوید۔

V: رسول اکرم ﷺ بچہ طور سلوک رواداشت بر ضعیفاں و زناں و طفلان بخواندن سیرت رسول اکرم دانید۔

سبق: 8

زنبور و شیر

زنبوری دعویٰ مقابلہ باشیری کرد، شیر اس را تمسخر دانست۔ ولے زنبور اُورا مہلت نہ داد و براؤ حملہ کردن گرفت۔ بردہن پشت و بر پہلوئے شیر نیش زدن شروع کرد۔ و بیچ جای بر جسم او نگذاشت کہ ایذا نہ داد و دو گوش و سوراخ بینی داخل شد۔ شیر بی قرار و بے حد خشم گیس شد و خود را پارہ پارہ کردن آغاز کرد و خون خود بدست ریختن گرفت و شیر را امکان نہ بود کہ گزند زنبور را رساند۔ زنبور بریں کامرانی فخر کردن آغاز کرد و پرواز کرد و کامرانی خود منادی کرد۔ و در نشہ کامرانی در شبکہ عنکبوتی افتاد۔ بسیار دست و پا زد ولے بیروں آمدن ممکن نبود۔ چوں دانست کہ وقت مردن او قریب آمد باواز بلند گفت از پنچہ های شیر رستم ولے در تار عنکبوت گرفتار آدم۔ اکنون چارہ سوای مردن نیست۔

الفاظ ومعانی:

نیش = ڈنک	زنبور = بھڑ (ڈکوری)
تمسخر = مذاق	دانت = سمجھا
مہلت = فرصت	دہن = منہ
پشت = پیٹھ	پہلو = کمر
ایذا = تکلیف	گوش = کان
بہنی = ناک	خشم گیس = غصہ والا
پارہ = ٹکڑا	ریختن = بہانہ
گزند = تکلیف	پرواز = اڑنا
منادی = اعلان	کامرانی = کامیابی
شبکہ = جال	عنکبوت = مکڑی
رستم = میں چھوٹ گئی	مردن = مرنا

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- (۱) دعویٰ زنبور چہ بود؟
- (۲) شیر را چرا تمسخر نمود؟
- (۳) زنبور کجا کجا حملہ کرد؟
- (۴) حالت شیر چہ طور شد؟
- (۵) شیر چہ کردن آغاز کرد؟
- (۶) شیر زنبور را چرا گزند می نہ رسانید؟

(۷) دعویٰ زنبور بچہ طور نا کام شد؟

(۸) آخر کار انجام زنبور چہ شد؟

(۹) مارا ازیں قصہ چہ عبرت حاصل شد؟

II: بزبان خود خلاصہ ایں حکایت بگوئید۔

III: حکایت مرغ و روبہاہ حیلہ ساز از استاد معلوم کنید۔

IV: خانہ ہائے خالی را پُر بکنید۔

(۱) شیر این سخن را ----- دانست

(۲) درد گوش و سوراخ بینی ----- شد۔

(۳) بدست خود ریختن گرفت۔

(۴) درنشہ کارانی خود در شبکہ ----- افتاد۔

(۵) ----- پنجه ہائے شیر رستم۔

☆☆☆

سبق: 9

قبلہ ما

ما مسلمانیم روزینہ پنج وقتہ نماز ادا می کنیم، بوقت ادا کردن نماز روی ما جانب کعبۃ اللہ باشد، شامی دانید کہ کعبہ کجا است؟ و بنای او کدام کس نہاد۔ بیائید از تاریخ کعبۃ اللہ در اختصار آگاہ شویم۔ کعبۃ اللہ یا خانہ کعبہ اولین بنای بود۔ کہ بروئے زمین برای عبادت الہی از حکم الہی از دست آدم علیہ السلام نہادہ شد۔

حضرت آدم علیہ السلام اولین مرد بود۔ کہ از آسمان بزمین فرستادہ شد۔ و بعد از اں اللہ تبارک و تعالیٰ زوجہ او و مادر ما حضرت حوا علیہا السلام پیدا فرمود۔ حضرت آدم علیہ السلام و حوا علیہا السلام و اولاد آن بروئے زمین عبادت خداوند در ہمیں خانہ آغاز کردند۔ از آفرینش عالم تا امروز ہمہ نسل انسانی عبادت خداوند دریں ادا می کنند۔ وہم چنان ما نیز بہ وقت نماز روئے ما جانب ایں کعبہ کردہ نماز ادا می کنیم۔

اللہ جلّ شانہ ذکر خانہ خود در قرآن مجید فرمودہ است (ان اول بیت وضع للناس للذي ببكة مبركا وهدى للعالمين) (در حقیقت ایں اولین خانہ است۔ کہ برائے عوام در مکہ بنا کردہ شد۔ بابرکت و برائے ہدایت پرہیز گاران است۔)

فی الحقیقت ایں اولین خانہ است۔ کہ بنائے او نہاد برائے عوام بمقام مکہ۔ و بعد از زمان طویل در زمان ابوالانبیاء ابراہیم علیہ السلام ایں خانہ تعمیر نو یافت۔ و برائے ایں سبب در آں مقامے است کہ مقام ابراہیم نامزدہ شدہ است۔ خانہ خدا ایں قدر فضیلت دارد۔ کہ گر کسی یک رکعت نماز اینجا ادا می کند۔ اُوثواب یک صد ہزار رکعت یابد۔

الفاظ ومعانی:

روزینہ = روزانہ	کدام = کون، کونسا
ریسمان = آسمان	فرستادہ = بھیجا ہوا
زوجہ = بیوی	آفرینش = پیدائش
وُضِعَ = بنایا گیا ہے	یک صد ہزار = ایک لاکھ

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- (۱) کعبۃ اللہ کجا است؟
- (۲) بنائے اُو کدام کس نہاد؟
- (۳) روزینہ چند وقت نماز ادا می کنیم؟
- (۴) ابوالانبیاء کدام کس را می گویند؟

(۵) ایں خانہ خدا را بچہ طور فضیلت دارد؟

II: کلمہائے زیریں را اصداد بنویسید۔

آغاز، تعمیر، امروز، طویل، ریسمان

III: کلمہائے زیریں را جملہائے خویش استعمال کنید۔

حکم الہی، روئے زمین، کعبۃ اللہ، مادر، تعمیر نو

IV: واحد را جمع و جمع را واحد بسازید۔

اولاد، تعمیرات، نسل، وقت، خانہ، توارخ

☆☆☆

سبق: 10

در فضیلت علم

بنی آدم از علم یابد کمال	نه از حشمت و جاه و مال و منال
چون شمع از پئے علم باید گداخت	که بے علم نتوان خدا را شناخت
خردمند باشد طلبگار علم	که گرم ست پیوسته بازار علم
کسے را که شد در ازل بختیار	طلب کردن علم کرد اختیار
طلب کردن علم شد بر تو فرض	و گروا جب است از پش قطع ارض
برو دامن علم گر استوار	که علمت رساند بدار القرار
میاموز جز علم عاقلی	که بے علم بودن بود غافل
ترا علم در دین و دنیا تمام	که کار تو از علم گیرد نظام

الفاظ ومعانی:

منال = دولت	پئے = پیچھے، واسطے
گداخت = گھلنا	بختیار = نصیبہ والا
قطع ارض = سفر کرنا	استوار = مضبوطی
دارالقرار = سکون کا گھر، جنت	میا موز = مت سیکھ
رساند = پہنچا دیگا	

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔

- (۱) کدام کس نتوان خدا را شناخت؟
- (۲) بنی آدم چه طور باید کمال؟
- (۳) برائے طلبگار علم چنداں محنت درکار است؟
- (۴) کدام طلب علم کردن واجب است؟
- (۵) کدام کس خردمند باشد؟

II: کلمہائے زیریں را اضداد بنویسید۔

عاقل، دین، شناخت، علم، ازل۔

III: کلمہائے زیریں را جملہائے استعمال کنید۔

نظام، فرض، بے علم، گداخت، خردمند

IV: فقرہائے زیر را مکمل بن کنید۔

- (۱) چوں شمع از----- باید گداخت

(۲) دگر بواجب-----پیش قطع ارض

(۳) دین و دنیا تمام-----

(۴) کہ کار تو از علم-----

(۵) کہ علمت رساند-----

(۶) پیوستہ باز از علم-----

قواعد

(۱) ماضی کی تعریف: گزرے ہوئے زمانے کو ماضی کہتے ہیں۔

(۲) حال کی تعریف: موجودہ زمانے کو حال کہتے ہیں

(۳) مستقبل کی تعریف: آنے والے زمانے کو مستقبل کہتے ہیں۔

سبق: 11

سیر و تفریح

محمود یکے از طلبائے جفاکش است۔ اُو امسال جماعت سوّم بدرجہ امتیازی کامیاب شد۔ پدر اُو نہایت فرحان و شاد ماں شد۔ و گفت بر مسرت ایں موقعہ خواہم کہ دانا پور تفریح قریہ کنیم۔ و آن جاشما کہ می دانید پُر از درختہائے سبز و بلند و در میان اُونہر نیز جاری است۔ بکنار نہر باغ میوہ جات اند۔ فردا بوقت سحر روانگی طے شدہ۔ محمود و ہم جماعت طالبان اُو بوقت بخانہ رسیدند ہمہ اشیاء خورد و نوش گرفتند و مناظر خوش افزاء دیدہ۔ ہمہ طلباء بسیار مسرور گردند و ہر کسے کارے اختیار کرد و برائے طبخ طعام تیار شدند۔ ہمہ مسالہ جات و گوشت برائے پختن مہیا کردند۔ و در یک ساعت طعام تیار شد ہمہ کس شکم سیر شدند و شکر خداوند بجا آوردند۔ بعد از فراغت طعام دوستان برائے بازی کردن طے کردند۔

کبدی و مسابقت در دویدن اختیار کردند۔ حتی کہ وقت نماز عصر شد۔ ہمہ افراد با جماعت نماز ادا کردند و بعد یک ساعت بخانہ خوش رجوع کردند۔ ہمہ اسباب را بستہ در اتوبس نہادہ و واپس گردند۔ ایں تفریح یادگار بود۔

الفاظ و معانی:

جفاکش =	محنتی	مسرت =	خوشی
تفریح =	تفریح	سحر =	صبح
بہجت =	دلکشی	پختن =	پکانا

شکم	=	پیٹ	گر پختن	=	بچنا، بھاگنا
بستہ	=	باندھا	رجوع	=	واپس لوٹنا
نہادند	=	رکھے	اتوبس	=	بس

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پائے بدھید۔

- (۱) برائے سیر و تفریح بہ چه مقام رفتند؟
- (۲) بر کامیابی محمود پدر او را چه گفت؟
- (۳) مقام تفریح بچه بود و مناظر او بہ چه طور بودند؟
- (۴) برائے پختن طعام چه اشیاء در کار بر آوردند؟
- (۵) بعد از فراغت طعام دوستان بہ چه کار مشغول شدند؟
- (۶) بہ چه وقت طفلان بجانب خانہ روانہ شدند؟

II: الفاظ زیریں را اضداد بنویسید

بسیار، شهر، مسرور، بلند، شکم

III: واحد را جمع و جمع را واحد بنید۔

نہر، اشیاء، طعام، مسالہ جات، میوہ، قریہ، طالبان، ساعات، دوست

IV: کلمہائے زیریں را جملہائے استعمال کنید۔

پختن، لذیذ، نزول، مسابقت، باغ

☆☆☆

سبق: 12

عیدِ قرباں

عیدِ قرباں بود۔ خیال می دانیم کہ ایں عید بیا دگار حضرت اسماعیل ذبیح اللہ می کنند۔ ایں سنت ابراہیم علیہ السلام است۔ کہ در ماہ ذی الحجہ ادا می کنیم۔ جنید و نور عین با مادر و پدر خود برائے خریدن پوشاک نو بہ بازار رفتند۔

بازار از مردماں و زناں پر بود۔ مردماں در خریدن لباسها و کفشها و کلاہا مشغول بودند۔ جنید و نور عین لباس زیبا خریدند و فرحان و شادماں با مادر و پدر بخانہ باز گردند۔

موقعہ عید چنان باشد۔ کہ ہر طفل و جواں بر موقعہ عید از خوب تا خوب تر اشیاء را مہیا کردن۔ خوش نصیبی و خوش بختی گرداند۔ مادر در لذیذ ترین طعام طبخ کردن مشغول می شود۔ و دیگر افراد خانہ بآرائش خانہ مشغول می شوند۔ کہ بعد از نماز عید و قربان اقرباء و اعزاء برائے ملاقات بیایند۔ و در ضیافت ایشان اشیائے خورد و نوش را آراند۔

الفاظ و معانی:

کفش و کلاہ	=	دستی اور ٹوپی	آراندند	=	سنوارے
فرحان و شاداں	=	خوش بختی	ضیافت	=	مہمان نوازی
خورد و نوش	=	کھانے پینے	باز گردند	=	واپس ہوئے

تمرینات

- I: پرسشہائے زیر را پاسخ بدہید۔
(۱) عیدِ قرباں یادگار کدام پیغمبر است؟

- (۲) در کدام ماہ اسلامی عید قرباں ادا کنیم؟
 (۳) چه طور و چه اقسام طعام بر عید چنتہ شود؟
 (۴) اعزاء و اقرباء بہ موقع عید قرباں چہ می کنند؟

II: الفاظ زیریں را اضداد بنویسید

شادماں، پُر، مردماں، خوش بخت، اقرباء، خوردن

III: الف را ب ربط بدہید۔

الف	ب
(۱) روزہ داشتن	در ماہ ذی الحجہ
(۲) قربانی ادا کردن	ہر روز
(۳) نماز خواندن	در عید قرباں
(۴) زکوٰۃ دادن	در ماہ رمضان
(۵) حج کردن	در اختتام سال

IV: خلاصہ ایں درس بجملہ ہائے خود بنویسید۔

V: فہرست اشغال عید رمضان بنویسید

قواعد

مصدر کی تعریف: مصدر وہ ہے جس سے دوسرے لفظ بنتیں۔
 نوٹ: فارسی میں علامت مصدر نون ہے جو کلمہ کے آخر میں بڑھایا جاتا ہے۔
 جیسے = خوردن، گفتن، آمدن، آموختن وغیرہ

☆☆☆

سبق: 13

گرگ واسپ

گرگے اسپے را دید کہ در چراگاه می چرد۔ خیال کرد نزد اسپ برود اور پارہ پارہ بکند۔ ولے اسپ قوی و ہوشیار بود۔ چنانچہ فکر کرد کہ حیلہ تراشیدن لازم است۔ نزد اورفت و باند از نرم باؤ گفت۔ کہ اے اسپ در چراگاه من طپے ام کہ نزد من دوائے ہمہ قسم دارم و برائے خدمت شما حاضر شدہ ام۔ ولے اسپ تدبیر اودانست و بدینتی اونیہ معلوم کرد۔ اسپ گفت اے۔ مرد نادان خوب کردی کہ نزد من آمدی پائے من بسیار دردمی کند۔ زیرا کہ پیش از چند روز ہا در پائے من خارے خلیدہ بود۔ بوجہ ایں سبب پائے من بسیار صعوبت می دہد۔ گرگ خوش شد۔ و گفت برادر من حاضر م پائے شما را پیش نہ۔ گرگ حملہ کردن خواست و اسپ دانست کہ ایں تدبیر برائے ہلاک کردن من است۔ اسپ بزور پائے او بردہن گرگ زد۔ گرگ کراہے زوردار بر آورد۔ و گفت من سزاوار ایں سزام زیرا کہ من حیلہ و تدبیر طیب کردم حالانکہ من قصاب ام۔

الفاظ ومعانی:

گرگ =	بھیڑ یا	چراگاہ =	چرنے کی جگہ
اسپ =	گھوڑا	نزد =	نزدیک، پاس
قوی =	مضبوط	حیلہ تراشیدن =	بہانہ کرنا
بدنیتی =	بری نیت	پائے =	پیر
بسیار =	بہت	خار =	کاٹھا
خلیدن =	چھنا	صعوبت =	مشکل
نہادن =	رکھنا	دہن =	منہ
کراہ =	کراہنا	طیب =	ڈاکٹر
قصاب =	قصائی	پیش نہ =	سامنے رکھ
زیراکہ =	اس لئے کہ		

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پاستخ بدہید۔

- (۱) گرگ چه خیال کرد؟
- (۲) اسپ به چه طور بود؟
- (۳) چرا اگرگ فکر کرد که حیلہ تراشیدن لازم است؟
- (۴) گرگ نزد اسپ رفتہ چه گفت؟
- (۵) اسپ را بدنیتی گرگ به چه طور معلوم شد؟
- (۶) اسپ برائے کدام مرض دوا خواست؟
- (۷) گرگ برائے علاج از اسپ چه خواست؟

(۸) بچہ طور گرگ اعتراف حقیقت کر دو چہ گفت؟

II: الفاظ زیریں را اضداد بنویسید

نزد، قوی، بد نیتی، پا، بسیار، صعوبت،

III: حکایت جانوراں از استاد معلوم کنید۔

IV: در جملہ ہائے خود استعمال کنید۔

نزد، طبیب، خلیدن، بسیار، صعوبت، دہن

☆☆☆

سبق: 14

کار ہائے روزینہ

نام ایں کودک جنید است۔ و نام خواہر او نور عین است۔ ہر دو روزینہ صبح زود بیدار می شوند۔ وضو کردہ نماز ادا می کنند و سپس ورزش می کند۔

نور عین بعد از شوسیدن دست و صورت با مادر خود در کار خانہ دست گیرد۔ بعد از فراغت کار ہمہ افراد خانہ برائے خوردن بر سفرہ جمع می شوند۔ جنید بازوئے پدر و نور عین بازوئے مادر نشستہ می اند۔ بعد از خوردن از طرف مدرسہ روند۔

چوں در کلاس آیند با آواز بلند سلام می کنند۔ و جای خود گرفته در کلاس نشینند۔ سپس در وقفہ نور عین جنید بازی می کند۔

بعد از زنگولہ مدرسہ طلباء و طالبات بسوئے خانہ خویش واپس می شوند۔

الفاظ و معانی:

کودک = بچہ	خواہر = بہن
زود = جلد	دست شوسیدن = ہاتھ دھونا
دست گرفتن = ہاتھ بٹھانا	سفرہ = دسترخوان
نشستن = بیٹھنا	سوئے = جانب
رفتن = جانا	زنگولہ = گھنٹی

تمرینات

I: پرسشہائے زیر را پانچ بدھید۔

- (۱) نام کو دک چیسٹ؟
- (۲) نام خواہر چیسٹ؟
- (۳) جنید کے بیداری شود؟
- (۴) بعد از بیداری جنید چمی کنند؟
- (۵) نورعین چه طور دست گیر د مادر خود؟
- (۶) جنید سلام کہ کند؟
- (۷) بعد از فراغت مدرسه جنید بہ چمی کند؟
- (۸) نورعین با کدام بازی می کند؟

II: پرسش ہائے زیر را بہ یک یا بدو جملہ جواب بنویسید۔

- (۱) شتابہ چه انداز کار ہائے روزینہ انجام دھید؟
- (۲) شتابہ چه طور پدر خود را دست می گیر د؟

III: الفاظ زیریں را اضداد بنویسید

زود، دست، نشستن، فراغت، پدر، برادر

☆☆☆

انتخاب از پند لقمان

اے جان پدر! خدا را بشناس۔ ہرچہ از پند و نصیحت گوئی نخست براں کار کن۔ سخن باندازہ خویش گوئی۔ قدر مردماں بدار۔ حق ہمہ کس را بشناس۔ راز خود نگاہ دار۔ یار را بوقت سختی بیازما۔ دوست را بسود و زیاں امتحان کن۔ از مردم ابلہ و نادان بگریز۔ دوست زیرک و دانان گزیر۔ در کار خیر جد و جہد نمائی۔ سخن بخت بگوئی۔ با دوست و دشمن ابرو کشادہ دار۔ مادر و پدر را غنیمت داں۔ استاد را بہترین پدر شمار۔ در ہمہ کار میانہ رو باش۔ زبان را نگاہ دار۔ جامہ و تن پاک دار۔ سخن چوں بہ شب گوئی آہستہ و نرم گوئی۔ کم خوردن کم گفتن کم خفتن عادت گیر۔ ہرچہ بہ خود نہ پسندی بہ دیگران مپسند۔ نا آموختہ استادی مکن۔ کار امروز بہ فردا میفکن۔ با مردم بزرگ سخن دراز مگوئی۔ حاجت منداں را نومید مکن۔ مال خود را بہ دوست و دشمن منمائی۔ پیش مردم انگشت بدہاں و بینی مکن۔ رو بروئے کساں بدنہاں خلال مکن۔ در رنج و راحت خنداں باش بہر سود و زیاں آبروئے خود مریز۔ پیش مہمان بر کسے خشم مکن۔

الفاظ و معانی:

پند = نصیحت	می فکن = مت ٹال، مت ڈال
بے اندیشہ = بلا سوچے سمجھے	احتم = مت ٹال، مت ڈال
نخست = پہلے	جمائی = جہت
بگریز = دور بھاگ	محفوظ رکھ = عطفند
ابرو = بھنویں	زیرک = جہت
زیاں = نقصان	دلیل = جہت
مریز = مت کھو، مت گنوا	نا آموختہ = بغیر یاد کئے

اہلہ = بے وقوف کساں = لوگ (کس کی جمع)

تمرینات

I: کلمہائے زیریں را اضداد بنویسید۔

آموختہ، مپسند، گوئی، پاک، سود۔

II: کلمہائے زیریں را جملہائے خود استعمال کنید۔

نصیحت، کارِ خیر، ناداں، زیرک، جامہ، کم خوردن

III: فقرہائے زیر را مکمل بکنید۔

(۱) سخن-----خویش گوئی۔

(۲) دوست را-----بزیای امتحان کن۔

(۳) بادوست و دشمن-----دار۔

(۴) جامہ و-----پاک دار۔

(۵) ہرچہ-----بہ دیگر ایں می پسند۔

IV: کلمہائے زیر را جمع بسازید۔

کس، سخن، مرد، دوست، اندیشہ۔

V: کلمہائے زیر را مترادفات بنویسید۔

آہلہ، پند، قدر، سود، حاجتمند

VI: دو نصائح را از بر کردہ آموزگار را بشنوائید۔

☆☆☆

ذخیرۃ الفاظ (Glossary)

بلند اور مشہور خاندان سے = عالی نسب تعلق رکھنے والے = طبیب = حکیم = درماں علاج دوا =	سبق ۱ حمد = تعریف کرنا کریمیا = اے کرم کرنے والے ایمان = خدا کو ماننا الہا = اے اللہ مودت = محبت کرنا قادرا = اے قدرت والے عطا = کسی کو دینا احسان = نیکی کرنا بے پایاں = بہت زیادہ منعما = اے نعمت دینے والے صنعتش = اس کا بنایا ہوا رحمت = مہربانی کرنا خطا = گناہ
سبق ۳ جہت = رخ چرند = چرتے ہیں گوسفنداں = بکریاں رویم = ہم جاتے ہیں بازی = کھیل تعطیل = چھٹی خوانیم = ہم پڑھتے ہیں گاواں = گائیں بروئے = اُس پر	سبق ۲ خوش لقی = چھ لقمہ والے بوالعجبی = تعجب والی بات تشنہ لب = پیاسے زحمتی گذرد = حد سے گزر جاتی ہے
سبق ۴ جد = دادا کودکی = بچپن رضاعت = دودھ پلانا سپرد = حوالے کئے	سبق ۲ خوش لقی = چھ لقمہ والے بوالعجبی = تعجب والی بات تشنہ لب = پیاسے زحمتی گذرد = حد سے گزر جاتی ہے

عم	= چاچا	بازی کردن	= کھیلنا
اوج	= بلند (چوٹی)	آموخت	= سیکھا
روضہ	= قبر شریف	امروز	= آج
جائے گرفتن	= جگہ پکڑیں، دلوں میں اثر	بوستان	= باغیچہ
	کیں	آوردن	= لانا
سیزدہ سال	= تیرہ سال	مساعت	= مدد کرنا
کثرت باراں	= بارش کی کثرت	سبق ۶	
شکستہ شود	= ٹوٹ گئیں	کوہ	= پہاڑ
نزاع کردن	= جھگڑا کرنا	صد	= سو
کار ہائے بد	= برے کام	صولت دشمن	= دشمن کا حملہ
مرضی مولیٰ	= آقا کی مرضی	پاسبان	= محافظ
سبق ۵		قمہ	= چوٹی
چرا آمدہ	= کس لئے آئے ہو	تابلستان	= موسم گرما
نہ کرد	= نہیں کیا	یخ	= برف
نوشتی	= تو لکھا	گداختن	= پگھلنا
دیروز	= گذشتہ کل	سر کردن	= سر کرنا
داشت	= رکھا	لقمہ اجل	= موت کا لقمہ
بردند	= لے جاتے ہیں	کامرانی	= کامیابی
دانست	= جانا، پہچانا	سبق ۷	
اندوخت	= جمع کیا	شمشیر	= تلوار

استراحت	= آرام کرنا	رستم	= میں چھوٹ گئی
نیام	= تلوار کا غلاف	زنبور	= بھڑ (ڈکوری)
اکنوں	= اب	دانست	= سمجھا
فرو گذاشت	= معافی دے دی	دہن	= منہ
آویختہ	= لٹکی ہوئی	پہلو	= کمر
ناگاہ	= اچانک، یکایک	گوش	= کان
افتاد	= گر پڑی	خشم گیں	= غصہ والا
کدام، کونسا	= کون	ریختن	= بہانہ
سبق ۸		پرواز	= اڑنا
نیش	= ڈنک	کامرائی	= کامیابی
تمسخر	= مذاق	عکبوت	= مکڑی
مہلت	= فرصت	مردن	= مرنا
پشت	= پیٹھ	سبق ۹	
ایذا	= تکلیف	روزینہ	= روزانہ
بینی	= ناک	ریسمان	= آسمان
پارہ	= ٹکڑا	زوجہ	= بیوی
گزند	= تکلیف	وضع	= بنایا گیا ہے
منادی	= اعلان	یک صد ہزار	= ایک لاکھ
شبکہ	= جال	فرستادہ	= بھیجا ہوا
		آفرینش	= پیدائش

رجوع = واپس لوٹنا	سبق ۱۰
سبق ۱۲	منال = دولت
کفش = دستی	گداخت = گھلنا
کلاہ = ٹوپی	قطع ارض = سفر کرنا
ضیافت = مہمان نوازی	دارالقرار = سکون کا گھر
فرحاں و شاداں = خوشی خوشی	رساند = پہنچا دیگا
خورد و نوش = کھانے پینے	پئے = پیچھے، واسطے
باز گردند = واپس ہوئے	بختیار = نصیب والا
آرانیدند = سنوارے	استوار = مضبوطی
سبق ۱۳	میا موز = مت سیکھ
سبق ۱۱	جفاکش = محنتی
گرگ = بھیڑیا	تفرج = تفریح
اسپ = گھوڑا	بہجت = دلکشی
قوی = مضبوط	مسرت = خوشی
بدنیتی = بری نیت	سحر = صبح
بسیار = بہت	پختن = پکانا
خلیدن = چبھنا	شکم = پیٹ
نہادن = رکھنا	بستہ = باندھا
کراہ = کراہنا	نہادند = رکھے
قصاب = قصائی	گریختن = دوڑنا

زیراکہ	= اس لئے کہ	سوئے	= جانب
چراگاہ	= چرنے کی جگہ	زنگولہ	= گھنٹی
سبق ۱۵			
نزد	= نزدیک	پند	= نصیحت
حیلہ تراشیدن	= بہانہ کرنا	بے اندیشہ	= بلا سوچے سمجھے
پائے	= پیر	نخست	= پہلے
خار	= کاٹھا	فاژہ	= جمائی
صعوبت	= مشکل	نگاہ دار	= محفوظ رکھ
دہن	= منہ	زیاں	= نقصان
طیب	= ڈاکٹر	مریز	= مت کھو، مت گنوا
پیش نہ	= سامنے رکھ	ابلہ	= بے وقوف
سبق ۱۴			
کودک	= بچپن	فیقن	= مت ٹال
زود	= جلد	ناداں	= احمق
دست گرفتن	= ہاتھ بٹھانا	بگریز	= دور بھاگ
نشستن	= بیٹھنا	ابرو	= بھنویں
رفتن	= جانا	زیرک	= عقلمند
خواہر	= بہن	حجت	= دلیل
سفرہ	= دسترخوان	نا آموختہ	= بن سکھے
		کساں	= لوگ (کس کی جمع)
☆☆☆			